

Szabó Ervin.*)

Az új renaissancenak induló Oroszországban nemrégiben megalakult a Szociális Tudományok Akadémiája, mely az orosz előadó professzorokon kívül tagjául választotta e tudományok legkitűnőbb művelőit. Kautsky, Friedrich Adler, Romain Rolland, Gorter és mások mellett Szabó Ervint is méltónak tartották arra, hogy az Akadémia tagja legyen. Amily magjától értődőnek tetszett e hír, oly meglepő volt sokak előtt az, hogy a magyar sajtónak egy szava sem akadt, mely Szabó Ervint köszöntötte volna.

A magyarországi szociáldemokrata párt hivatalos lapja sem; érezte a parancsoló szükségét annak, hogy e megválasztás jelentőségét és erkölcsi értékét kiemelje a napi szenzációk jelentéktelen sokaságából. Nem azokat kárhozzatjuk ezért, kiknek hangját nem lehetett hallani, hanem a hivatalos lapot, mely e hangokat elhallgattatta.

Így történt, hogy Szabó Ervint egyszerre két kitüntetés érte.

Az akadémiai tagság az új Akadémián nem a szorgalom elismerése, sem mint másutt, a fennálló rendszer igazolásáért kifejtett munkásság honorálása. Az új Akadémián a kiválasztásnál nem csak az a jelentőség volt irányadó, melyet a kandidátus tudományos kutatásaival kivívott magának. Az egyetlen Akadémia ez, melynél a tagok morális értéke a döntő. Az egyetlen Akadémia ez, hol az erkölcs értéket jelent és az erkölcstelenség s erkölcsnélküliség eleve ki vannak zárva. Ez az egyetlen Akadémia, mely arra az álláspontra helyezkedik, hogy a tudomány nem önmagáért és a tudós nem a tudományért van, hanem civilizáció és erkölcs elválaszthatatlan egészet kell, hogy alkosson az emberrel. Ezért kitüntetés, ha valakit ez Akadémia tagjául választanaik, még akkor is, ha a megválasztottnak erre a mégis csak »hivatalos« elismerésre szüksége nincsen.

De a távolból érkező elismerést egy közeli még növelte. Az: erkölcsi gyávaság és szellemi gyámoltalanság némasága tette ünnepeyesebbé a megtiszteltetést. E sokatmondó némaság-beismerte, hogy nem hajolhat meg Szabó Ervin nagy tudása és magas erkölcsisége előtt, mert ezzel egyidőben saját tudatlanságát és erkölcsi minderwertigségét kellene beismerniök. Nem szólhattak, mert minden szó összehasonlításra adhatott volna alkalmat. Nem „dicsérhették a modern aszkétát, ki lemond a világ örömeiről, hogy a világnak az örömet adhassa, – mert ők csak a szenvedésről mondtak le. Nem tisztelhettek a cél felé egyenes utón haladót, – tegyenek tanúságot.

*) Midőn e néhány ünneplő sort írtam, hittem, hogy azok a felgyógyult Szabó Ervin elé kerülnek. E szomorúsággal telt napokban kegyeletes kötelességet vélek teljesíteni midőn e lapban közlöm, hogy szeretetünk és tiszteletünk őszinteségéről

mert ők csak utat ismernek és nem célt. Nem mutathattak rá, hogy a tudóst nem lehet megkönyékezni vagy megfélemlíteni, – mert az ő mozgalmuk lényege a közeledés és leszerelés. Az önvédelem joggalansága volt ez a hallgatás, mert minden szó saját elítélésük lett volna. Nem szólhattak, mert így kellett volna beszélniök: »Szabó Ervin hite a tudása és hitéért minden áldozatra kész. Nagysága nem sikereiben található, hanem a vallott elvek igazságjában. Tudományos megállapításai függetlenek a pillanatnyi viszonyoktól és elveit a külső körülmények nem befolyásolják. Erkölcsi elvei oly tisztultak, hogy még a legigazságosabb cél érdekében sem él erkölcstelen eszközökkel és csekedeteinek nem célja, hanem indítéka az erkölcs. Szabó Ervin az Ember és a Tudós. A Holnap embere.«

Rudas Zoltán.